MM 30

HUMANITAS
RGN • HSRC

werkgeleenthede in die grensgebiede naby die tswanatuisland

raad vir geesteswetenskaplike navorsing

001.3072068 HSRC
MM 30

RAAD VIR GEESTESWETENSKAPLIKE NAVORSING

Privaatsak X41, Pretoria, Republiek van Suid-Afrika

Telefoon: 28831

Telegramme: RAGEN

Klasnr./Class No. 001.3072068 HSRC MM 30

Registernr./No. 21973/8

RGN RAAD VIR GEESTESWETENSKAPLIKE NAVORSING

BIBLIOTEEK LIBRARY

HSRC HUMAN SCIENCES RESEARCH COUNCIL

W.P. 809 7/69

President: Dr. P. M. Robbertse

Vise-presidente: Dr. A. J. van Rooy en dr. J. D. Venter

Sekretaris: Mej. K. M. Henshall

Institute van die RGN

Geskiedenisnavorsing

Inligting en Spesiale Dienste

Kommunikasienavorsing

Mannekragnavorsing

Navorsingsontwikkeling

Opvoedkundige Navorsing

Psigometriese Navorsing

Sosiologiese Navorsing

Statistiese Navorsing

Taal, Lettere en Kuns

Administrasie

Funksie van die RGN

Die RGN onderneem, bevorder en koördineer navorsing op die gebied van die geesteswetenskappe, dien die Regering en ander instansies van advies insake die benutting van navorsingsbevindinge en versprei inligting betreffende die geesteswetenskappe.

21973/8

SUID-AFRIKAANSE RAAD VIR GEESTESWETENSKAPLIKE NAVORSING

RGN-BIBLIOTEEK
HSRC LIBRARY

VERVALDATUM / DATE DUE

Besorg asseblief hierdie publikasie terug of doen aansoek om verlenging van die leentermyn **voor** die laaste datum hieronder gestempel.

Please return this publication or apply for an extension of the loan period **before** the last date stamped below.

17. 9. 74
IBL. 11/12/74
-9 MAY 1975
10. 3. 7
22 APR 1977
29. 4. 77
23. 2. 79
13. 4. 79
. 79
1980 -04- 30
80 9. 30
1983 -03-

N DIE GRENSGEBIEDE
)IE TSWANATUISLAND

P. HARTMAN, B.A.

INSTITUUT VIR MANNEKRAGNAVORSING

DIREKTEUR: W. VERHOEF

000042221 2
2844363866

PRETORIA

1972

S Durrant & Viljoen, Pta

001.3072068 HSRC MM 30
042221

Verslag nr. MM-30

Prys 70c

Kopiereg voorbehou

Slegs in Afrikaans beskikbaar

ISBN 0 86965 046 7

VOORWOORD

Betroubare gegewens oor werkgeleenthede in die grensgebiednywerhede is vir beplanningsdoeleindes belangrik. Baie van die nywerhede is naby Bantoe=tuislande geleë en gegewens oor beroepsverspreiding en kwalifikasievereistes van werkgeleenthede kan rigtinggewend wees vir nywerheidsontwikkeling in die tuislande self. Verder kan die gegewens gebruik word as maatstaf vir die vordering wat met die beleid van nywerheidsdesentralisasie gemaak is.

Opnames van werkgeleenthede in al die grensgebiede is gedurende 1970 en 1971 gedoen. Dit sal lei tot 5 verskillende verslae. Die indeling is gedoen op die basis van 'n groepering van grensgebiede wat elk naby een of ander tuis=land geleë is. Hierdie verslag handel oor werkgeleenthede in die grensgebie=de wat naby die Tswanatuislande geleë is, insluitende Rosslyn waaroor 'n af=sonderlike verslag reeds verskyn het maar volledigheidshalwe in hierdie ver=slag weer behandel word. Die volgende verslae sal handel oor die werkge=leenthede in die grensgebiede geleë naby die volgende tuislande: Transkei en Ciskei, Noord-Sothotuislande, Oos-Transvaalse tuislande en Natalse tuislande.

'n Hartlike woord van dank aan die Departement van Beplanning wat 'n lys van gebiede wat as grensgebiede beskou word, beskikbaar gestel het, en aan al die nyweraars wat inligting verskaf het.

P R E S I D E N T

RGN BIBLIOTEEK LIBRARY HSRC

2 - 1974

STANDKODE 01.30720168 H.S.R.C

BESTELNOMMER Admin.

REGISTERNOMMER MM 30 21973/8

8

INHOUD

		BLADSY
1	INLEIDING	1
1.1	Agtergrond en doelstelling	1
1.2	Omskrywing van begrippe	2
1.3	Metode	2
2	WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR	2
2.1	Werkgeleenthede volgens nywerheidsektor en bevolkingsgroep	3
2.2	Werkgeleenthede volgens distrikte en nywerheidsektor	4
2.3	Grootte van nywerhede in terme van werkgeleenthede	4
3	WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP	6
3.1	Werkgeleenthede volgens beroepsgroep en bevolkingsgroep	7
3.2	Mannekragtekorte	8
3.3	Gevulde poste volgens beroepsgroep, bevolkingsgroep en geslag	9
3.4	Werkgeleenthede volgens beroepsgroep en nywerheidsektor	10
4	WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE	10
4.1	Werkgeleenthede volgens kwalifikasievereiste en bevolkingsgroep	10
4.2	Werkgeleenthede volgens kwalifikasievereiste en beroepsgroep	12
5	GROEI IN WERKGELEENTHEDE	13
5.1	Groei in werkgeleenthede vir die tydperk 1969 tot 1970	14
5.2	Verwagte groei in werkgeleenthede volgens nywerheidsektor vir die tydperk 1971-1973	15
5.3	Verwagte groei in werkgeleenthede volgens beroepsgroep en bevolkings=groep	16
5.4	Verwagte vermeerdering van werkgeleenthede volgens kwalifikasiever=eiste en bevolkingsgroep	17
6	SAMEVATTING	18
	LITERATUURLYS	19
	BYLAE : VRAELYS	20

TABELLE

TABEL		BLADSY
2.1	KLASSIFIKASIE VAN NYWERHEIDSEKTORE EN AKTIWITEITE VAN ONDERNEMINGS	3
2.2	WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOLKINGSGROEP	4
2.3	GETAL WERKGELEENTHEDE VOLGENS DISTRIKTE, NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOL= KINGSGROEP	5
2.4	GROOTTE VAN NYWERHEDE IN TERME VAN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWER= HEIDSEKTOR	5
3.1	BEROEPE AANGETREF IN DIE TSWANAGRENSGEBIEDE VOLGENS BEROEPSGROEP	6
3.2	WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN BEVOLKINGSGROEP	7
3.3	WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP, GEVULDE EN ONGEVULDE POSTE	8
3.4	GEVULDE POSTE VOLGENS BEROEPSGROEP, BEVOLKINGSGROEP EN GESLAG	9
3.5	WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN NYWERHEIDSEKTOR	11
4.1	WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEVOLKINGSGROEP	12
4.2	WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEROEPSGROEP	13
5.1	GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOLKINGS= GROEP (1969-1970)	14
5.2	VERWAGTE GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR (1971-1973)	15
5.3	VERWAGTE GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN BEVOL= KINGSGROEP (1971-1973)	16
5.4	VERWAGTE VERMEERDERING VAN WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVER= EISTE EN BEVOLKINGSGROEP	17

1 INLEIDING

1.1 AGTERGROND EN DOELSTELLING

Amptelik het Suid-Afrika se beleid om nywerhede op die grense tussen Blanke en Bantoegebiede te vestig, in 1960 sy beslag gekry deurdat sekere toegewings aan nyweraars ten opsigte van byvoorbeeld vervoerrebatte in goed=gekeurde gebiede aangekondig is. Dr. H.F. Verwoerd het die aangeleentheid eg=ter reeds in 1950 in 'n toespraak genoem (1, bl. 1).

Die beleid is aanvanklik gemik op die skepping van werkgeleenthede vir Bantoe in die tuislande en die stimulering van ontwikkeling in die tuislande self. Algaande het egter 'n verbreding van die doelwitte ingetree. Die Voor=sitter van die Permanente Komitee vir Nywerheidsvestiging (nou die Desentra=lisasieraad) verklaar in 'n toespraak dat dit nou gestel kan word "that the policy of industrial decentralisation is no longer applicable to the peripher=ies of the Bantu homelands only"... (1, bl. 8). Die beleid kan dus vandag as 'n beleid van nywerheidsdesentralisasie beskou word. Volgens die 1969-jaar=verslag van die Permanente Komitee vir Nywerheidsvestiging val die klem egter nog steeds op werkverskaffing aan die Bantoe.

Een van die eerste verklaarde grensgebiede was Rosslyn (digby Pretoria) wat naby die Tswanatuisland geleë is. In 1963 is begin met die oprigting van nywerhede in die gebied. Die keuse het blykbaar om goeie redes op Ross=lyn geval, soos blyk uit die volgende : "The initial development took place where the chances of success were greatest, namely close to the market, which still remains one of the most important single factors in industrial location" (1, bl. 6). Die genoemde jaarverslag meld egter ook dat ander grensgebiede naby die Tswanatuisland, te wete Brits, Rustenburg, Zeerust, De=lareyville en Mafeking noukeurige aandag kry.

Vir die beplanning van die verdere ontwikkeling van die grensgebiede in die lig van gestelde doelstellings, blyk betroubare gegewens oor werkgeleent=hede noodsaaklik te wees. Die beplanners moet weet hoe daar gevorder word met die skepping van nuwe werkgeleenthede en watter opleiding of onderwysbe=hoeftes moontlik daaruit voortspruit. Hierdie verslag handel oor 'n ondersoek in verband met die werkgeleenthede in die grensgebiede wat aan die Tswanatuis=land grens. Die Tswanatuisland strek vanaf Kuruman, die mees suidelike punt, tot naby Groblersdal in Transvaal. Die tuisland is nie aaneenlopend nie, maar bestaan uit 5 groot losstaande eenhede met enkele kleinere eenhede in die aangrensende Blanke distrikte. Die Permanente Komitee beskou die volgende distrikte en/of nywerheidsgebiede as grensgebiede: Rosslyn, Brits, Rustenburg, Thabazimbi, Marico (insluitend Zeerust), Lichtenburg, Delareyville, Vryburg, Taung (Hartswater en Jan Kempdorp), Mafeking en Kuruman. Hoewel die Thaba'Nchu grensgebied etnies by die Tswanagrensgebiede hoort, sal dit weens geografiese ligging by die Oos-Kaaplandse grensgebiede ingesluit word. Aan al hierdie ge=biede word nie dieselfde prioriteite verleen ten opsigte van die fisiese ge=reedmaking van die gebiede vir nywerheidsgroei nie. In die witskrif oor de=sentralisasie (5) word Brits, Rustenburg, Mafeking en Zeerust tans uitgesonder.

Hierdie verslag is die tweede in 'n reeks wat oor die werkgeleenthede in die grensgebiednywerhede handel. Dit sluit al die grensgebiede aangrensende aan die Tswanatuisland in. Slegs die sekondêre nywerhede is vir die doel van die verslag in ag geneem. Die gegewens wat in die vorige verslag oor die Rosslynse Nywerheidsgebied ('n Tswanagebied) vervat is, word by hierdie verslag ingesluit.

Die doel van die ondersoek is om met betrekking tot grensgebiede van die Tswanatuisland -

(a) die werkgeleenthede soos dit tans (1970) in die sekondêre nywerhede bestaan, te bepaal;

(b) die tuekomstige vraag na arbeid in die sekondêre nywerhede te bepaal, indien moontlik;

(c) die vereiste kwalifikasies en opleiding vir die onderskeie beroepe soos deur die werkgewers verlang, vas te stel.

Vervolgens sal in hierdie verslag kortliks na die sekondêre nywerhede as nywerhede verwys word.

1.2 OMSKRYWING VAN BEGRIPPE

Die omskrywing van enkele begrippe is duidelikheidshalwe nodig.

1.2.1 Werkgeleenthede

Vir die doel van die verslag word werkgeleenthede beskou as bestaande uit -

(a) gevulde poste, dit wil sê die aantal werknemers en werkgewers wat self werk, plus

(b) ongevulde poste, dit wil sê die aantal werknemers wat onmiddellik bykomend tot die gevulde poste, in diens geneem kan word.

Omdat daar slegs 144 (0,9%) werkgeleenthede vir Kleurlinge en Asiate is, word Bantoes, Kleurlinge en Asiate in dié verslag saam onder Nie-Blank ge= groepeer.

Die totale in die persentasiekolomme is as gevolg van afronding nie altyd presies 100,0 nie, en word deurgaans in die verslag as 100 aangegee.

1.2.2 Grensgebiede, grensnywerheidsgebied en grensgebiednywerheid

Vir die doeleindes van hierdie studie word die gebiede wat as sodanig deur die Departement van Beplanning aangedui word, as grensgebiede beskou. Soms bestaan die gebiede uit hele landdrosdistrikte en in ander gevalle uit 'n sekere deel van 'n landdrosdistrik.

In hierdie grensgebiede kom nywerhede voor. Hierdie nywerhede word grensgebiednywerhede genoem. In sommige van die grensgebiede word geprokla= meerde nywerheidsgebiede aangetref. Hierdie geproklameerde nywerheidsgebiede (waarvan die nywerheidsgebied van Rosslyn 'n voorbeeld is) word as grensnywer= heidsgebiede beskryf.

Vervolgens sal in hierdie verslag kortliks na die grensgebiede van die Tswanatuisland as Tswanagrensgebiede verwys word.

1.3 METODE

'n Lys van grensgebieddistrikte is van die Permanente Komitee vir Nywer= heidsvestiging verkry. Alle dorpsname wat in die grensgebieddistrikte voor= kom, is vooraf vasgestel. Vir die opsporing van nywerhede is al hierdie plaas= like besture besoek om te verneem na nywerhede wat binne hul beheerde gebied asook in die omliggende distrik, voorkom. In die opsporing van nywerhede in die distrikte het die Suid-Afrikaanse Polisie gewoonlik beter inligting as die plaaslike owerhede verstrek. Werkgewers in die onderskeie nywerhede was ook baie behulpsaam met die opsporing van nywerhede in hul omgewing.

'n Opname van werkgeleenthede in alle nywerhede (168), wat in die grensge= bieddistrikte van die Tswanatuisland aangetref is, is onderneem. Alle werkge= wers is deur 'n veldwerker besoek om die verlangde inligting (kyk Bylae vir vraelys) te bekom. Die opname in die Rosslynse grensgebied het gedurende Ju= nie 1970 en die res van die Tswanagrensgebiede gedurende Augustus 1970 plaas= gevind.

2 WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR

Die klassifikasie van sekondêre nywerhede wat in die Tswanagrensgebiede aangetref is, is op die Standard Enterprise Classification Manual van die De= partement van Statistiek gebaseer.

In tabel 2.1 word die nywerhede volgens nywerheidsektore en ondernemings met hul vernaamste aktiwiteite verdeel.

TABEL 2.1

KLASSIFIKASIE VAN NYWERHEIDSEKTORE EN AKTIWITEITE VAN ONDERNEMINGS

Nywerheidsektor	Aktiwiteit van ondernemings
Voedsel en tabak	Vervaardiging van botter, poeiermelk, vars room, ensovoorts
	Vervaardiging van lemoensap
	Graanmeulens vir die produsering van meel en bakkerye
	Abattoirs en produsering van veevoere
	Vervaardiging van Bantoebier
	Vervaardiging van koeldranke
	Verwerking van pyptabak
Tekstiel en leer	Verwerking van tekstiel en kleuring daarvan
	Vervaardiging van kouse en kleuring daarvan
	Vervaardiging van swaardiensrubbermatte
	Vervaardiging van pette
	Vervaardiging van leerprodukte
Hout	Saagmeulens, skaafwerk en ander houtwerk
	Vervaardiging van meubels en vaste toerusting hoofsaaklik van hout
Papier	Vervaardiging van papier vir verpakking en kar= tonne
	Drukkerye
Chemikalieë	Vervaardiging van seeppoeier
	Versilwering van metale
	Vervaardiging van plastiese pype en toebehore
Minerale (nie-metaal)	Vervaardiging van porselein en breekgoed
	Vervaardiging van strukturele kleiprodukte
	Vervaardiging van sement
	Vervaardiging van betonprodukte
Basiese metaal	Smelterye en gieterye
Metaal	Vervaardiging van strukturele (boukundige) me= taalprodukte
	Vervaardiging van metaalprodukte, uitgesluit masjinerie en toerusting
	Vervaardiging van landboumasjinerie en toerus= ting, uitgesluit trekkers
	Vervaardiging van masjinerie en toerusting
	Vervaardiging van industriële elektriese masji= nerie en toerusting
	Vervaardiging van droë batterye
	Vervaardiging van spoorwegtoerusting
	Vervaardiging van motorvoertuie
	Vervaardiging van kinderwaentjies
Ander	Verwerking van halfedelgesteentes

2.1 WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOLKINGSGROEP

In tabel 2.2 word die getal werkgeleenthede volgens nywerheidsektor en bevolkingsgroep gegee.

21973

TABEL 2.2

WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOLKINGSGROEP

Nywerheidsektor		Blank		Nie-Blank		Totaal	
		N	%	N	%	N	%
Voedsel en tabak	N	405	11,9	2458	18,4	2863	17,1
	%	14,2		85,8		100	
Tekstiel en leer	N	173	5,1	1742	13,0	1915	11,4
	%	9,0		91,0		100	
Hout	N	103	3,0	550	4,1	653	3,9
	%	15,8		84,2		100	
Papier	N	90	2,7	194	1,5	284	1,7
	%	31,7		68,3		100	
Chemikalieë	N	22	0,7	142	1,1	164	1,0
	%	13,4		86,6		100	
Minerale (nie-metaal)	N	541	15,9	2428	18,1	2969	17,7
	%	18,2		81,8		100	
Basiese metaal	N	22	0,7	115	0,9	137	0,8
	%	16,1		83,9		100	
Metaal	N	2037	59,9	5709	42,6	7746	46,1
	%	26,3		73,7		100	
Ander	N	7	0,2	50	0,4	57	0,3
	%	12,3		87,7		100	
TOTAAL	N	3400	100	13388	100	16788	100
	%	20,3		79,7		100	

Van die 16 788 werkgeleenthede in die Tswanagrensgebiede is 3400 (20,3%) vir Blankes en 13 388 (79,7%) vir Nie-Blankes, dit wil sê vir elke werkgeleentheid vir 'n Blanke is daar 4 werkgeleenthede vir Nie-Blankes. Die meeste werkgeleenthede kom in die metaalnywerheid voor, naamlik 7746 (46,1%). Dit word gevolg deur die minerale nywerheid met 2969 (17,7%) werkgeleenthede en die voedsel- en tabaknywerheid met 2863 (17,1%) werkgeleenthede. In dieselfde volgorde word werkgeleenthede vir Blankes, naamlik 2037 (59,9%) 541 (15,9%) en 405 (11,9%) respektiewelik in die drie nywerheidsektore aangetref. Die volgorde verskil egter vir Nie-Blankes deurdat meer werkgeleenthede, naamlik 2458 (18,4%) in die nywerheidsektor voedsel en tabak as in die mineraleny=werheid, naamlik 2428 (18,1%) aángebied word. Waar die persentasie werkge=leenthede vir Blankes in die meeste nywerheidsektore wissel van 9,0 tot 18,2 persent is dit opvallend dat die persentasie werkgeleenthede vir Blankes in die papier- en metaalnywerhede onderskeidelik 31,7 en 26,3 persent is. Moont=like rede hiervoor is dat daar in albei hierdie nywerheidsektore meer werkge=leenthede vir ambagsmanne en professionele werkers as in die ander nywerheid=sektore is (kyk tabel 3.5). Die werkgeleenthede in die beroepsgroepe word deur arbeidswetgewing hoofsaaklik vir Blankes gereserveer.

2.2 WERKGELEENTHEDE VOLGENS DISTRIKTE EN NYWERHEIDSEKTOR

Die verdeling van werkgeleenthede volgens grensgebieddistrikte, nywer=heidsektor en bevolkingsgroep word in tabel 2.3 gegee. Die grensgebieddis=trikte is oor die algemeen dié waarvan die hoofdorp as grensgebied aanvaar word.

Dit is duidelik uit tabel 2.3 dat byna 60 persent (9961 of 59,3%) van die werkgeleenthede in die Rosslynse grensgebied voorkom. Die tweede meeste werkgeleenthede (1917 of 11,4%) kom in die Lichtenburgse grensgebied voor.

2.3 GROOTTE VAN NYWERHEDE IN TERME VAN WERKGELEENTHEDE

Die grootte van nywerhede in terme van die werkgeleenthede word in tabel 2.4 gegee.

TABEL 2.3

GETAL WERKGELEENTHEDE VOLGENS DISTRIKTE, NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOLKINGSGROEP

Nywerheidsektor	Rosslyn		Rusten=burg		Brits		Thaba=simbi		Marico		Mafeking		Delarey=ville		Lichten=burg		Kuruman		Taung		Vryburg		Totaal
	B*	NB**	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	B	NB	
Voedsel en tabak			124	885	35	217	6	38	13	68	53	237	10	53	71	334	17	68	10	60	66	498	2863
Tekstiel en leer	115	924	35	356											4	138			15	196	4	128	1915
Hout	63	435	6	6	7	30									25	76					2	3	653
Papier	21	130	21	8	18	4					13	39			10	5					7	8	284
Chemikalieë	22	142																					164
Minerale (nie-metaal)	121	1048	9	38	3	64			119	411			1	20	288	847							2969
Basiese metaal	2	25	13	60	7	30																	137
Metaal	1791	5101	57	128	55	163					1	29	32	117	42	77			3	12	56	82	7746
Ander	2	19															5	31					57
TOTAAL	2137	7824	265	1481	125	508	6	38	132	479	67	305	43	190	440	1477	22	99	28	268	135	719	16788
%	12,7	46,6	1,6	8,8	0,8	3,0	0,04	0,2	0,8	2,9	0,4	1,8	0,3	1,1	2,6	8,8	0,1	0,6	0,2	1,6	0,8	4,3	100

* B = Blank **NB = Nie-Blank

TABEL 2.4

GROOTTE VAN NYWERHEDE IN TERME VAN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR

Werkgeleenthede	Getal nywerhede										
	Voedsel en tabak	Tekstiel en leer	Hout	Papier	Chemi=kalieë	Minerale (nie-metaal)	Basiese metaal	Metaal	Ander	Totaal N	%
1 - 9	6		3	3		2		9		23	13,7
10 - 19	17	1	4	3	1	1		7		34	20,2
20 - 39	12	1	3		2	2	2	11	2	35	20,8
40 - 59	8	2		1		1		12		24	14,3
60 - 99	3	5	2		1	1	1	3		16	9,5
100 - 199	5	3	2	1				7		18	10,7
200 - 399	1	3				1		3		8	4,8
400 - 699	1					4		3		8	4,8
700+								2		2	1,2
TOTAAL	53	15	14	8	4	12	3	57	2	168	100
%	31,6	8,9	8,3	4,8	2,4	7,1	1,8	33,9	1,2	100	

In die 700-plus-werkgeleentheidsgroep is daar slegs twee nywerhede, albei in die metaalsektor. Albei die nywerhede, wat in die motornywerheid is, het meer as duisend werkgeleenthede. Meer as drie kwart (132 of 78,6%) van die nywerhede het minder as 100 werkgeleenthede waarvan die meeste (46) in die nywerheidsektor voedsel en tabak voorkom. Hiervan is die meeste bakkerye, wat gemiddeld 'n lae indiensnemingsyfer het. Die meeste nywerhede (57 of 33,9%) kom in die metaalnywerheid voor.

3 WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP

Die basis vir die indeling van beroepe, soos in die Tswanagrensgebiede aangetref is, word in tabel 3.1 volgens hoofberoepsgroepe, beroepsgroepe en beroepe gegee.

TABEL 3.1

BEROEPE AANGETREF IN DIE TSWANAGRENSGEBIEDE VOLGENS BEROEPSGROEP

Hoofberoepsgroep (hoofletters) beroepsgroep (kleinletters)	Beroepe aangetref in die Tswanagrens=gebiede
PROFESSIONELE WERKERS	
Ingenieurs en verwante beroepe	Ingenieur
Verpleegsters en verwante beroepe	Verpleegster, hulpverpleegster
Tegnici en tegniese assistente	Tegnikus (tekenaar, ingenieurstegnikus, laboratoriumtegnikus, ander) tegniese assistent, landbouvoorligter, vleisin=spekteur, katoen- en roomgradeerder
Rekenmeesters	Rekenmeester
Kunstenaars	Ontwerpkunstenaar, joernalis
BESTURENDE EN UITVOERENDE WERKERS	
Bestuurders en werkende eienaars	Sekretaris, bestuurder, werkende eie=naar, tegniese bestuurder, verkoopsbe=stuurder, personeelbestuurder, finansië=le bestuurder en beplanningsbestuurder
KLERKLIKE WERKERS	
Boekhouers	Boekhouer, rekenmeester (nie geregis=treerd)
Tiksters	Tikster
Kantoormasjienbedieners	Kantoormasjienbediener
Klerke	Klerk (algemeen), skakelbeampte
VERKOOPS- EN VERWANTE WERKERS	
Handelsreisigers, kopers	Handelsreisiger, koper
Toonbankassistente	Toonbankassitent
VERVOERWERKERS	
Spoorvervoerwerkers	Treindrywer
Padvervoerwerkers	Bestuurder (bus, motor, vragmotor, ensovoorts)
Ander kommunikasiewerkers	Bode
WERKERS IN DIENSHOEDANIGHEID	
Polisie en verwante werkers	Veiligheidsbeampte, nagwag
Hotel- en verwante werkers	Kroegman
Diverse werkers	Opsigter
AMBAGSMANNE EN VAKLEERLINGE	
Ambagsmanne Vakleerlinge Ongekwalifiseerde ambagsmanne	Gekwalifiseerde en ongekwalifiseerde am=bagsmanne in die volgende ambagte:

	(a) Elektriese en werktuigkundige ambagte Smid, passer en draaier, sweiser, elek= trisiën, motorwerktuigkundige, paneel= klopper, verfsproeier, ketelmaker, ge= reedskapmaker
	(b) Bou- en meubelambagte Bouer, skrynwerker, loodgieter, meubel= maker, faktotum (gekwalifiseerd)
	(c) Ander ambagte Drukker, setter, bakker, botter- en kaasmaker, meulenaar, wewer, ambagsvoor= man, klipslyper, lettersnyer, grafsteen= oprigter, werkswinkelbestuurder, fakto= tum (nie-gekwalifiseerd), boekbinder
VOORMANNE EN TOESIGHOUERS Voormanne en toesighouers	Voorman, toesighouer
OPERATEURS EN HALFGESKOOLDE WER= KERS Operateurs en halfgeskooldes	Hyskraanoperateur, trekkerdrywer, masjienoperateur, halfgeskoolde werker, ingenieur-, ambags- en industriële assis= tent
ARBEIDERS Arbeiders	Arbeider

Normaalweg word die voormanne en toesighouers onder operateurs en halfge= skoolde werkers geklassifiseer, maar weens hulle belangrikheid as eerstevlak= toesighouers word hulle in hierdie verslag afsonderlik behandel.

3.1 WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN BEVOLKINGSGROEP

Die werkgeleenthede volgens beroepsgroep en bevolkingsgroep word in tabel 3.2 gegee.

TABEL 3.2

WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN BEVOLKINGSGROEP

Beroepsgroep	Blank		Nie-Blank		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Professionele werkers	232	6,8	23	0,2	255	1,5
Besturende en uitvoerende werkers	328	9,7	1	0,01	329	2,0
Klerklike werkers	785	23,1	286	2,1	1071	6,4
Verkoops- en verwante werkers	117	3,4			117	0,7
Vervoerwerkers	19	0,6	343	2,6	362	2,2
Werkers in dienshoedanigheid	33	1,0	142	1,1	175	1,0
Ambagsmanne en vakleerlinge	1121	33,0	830	6,2	1951	11,6
Voormanne en toesighouers	297	8,7	212	1,6	509	3,0
Operateurs en halfgeskoolde werkers	433	12,7	2500	18,7	2933	17,5
Arbeiders	35	1,0	9051	67,6	9086	54,1
TOTAAL	3400	100	13388	100	16788	100
%	20,3		79,7		100	

Meer as die helfte van die werkgeleenthede (54,1%) is vir arbeiders. Werkgeleenthede in die beroepsgroepe ambagsmanne en vakleerlinge, operateurs en halfgeskoolde werkers en arbeiders maak 83,2 persent van die werkgeleenthe= de uit.

In die beroepsgroepe operateurs en halfgeskoolde werkers en arbeiders is daar 468 (13,8%) werkgeleenthede vir Blankes teenoor 11 551 (86,3%) werkgeleenthede vir Nie-Blankes. Daar is meer Blanke as Nie-Blanke voormanne en toesighouers, naamlik 297 teenoor 212. Die feit dat daar al 212 Nie-Blankes is wat as eerstevlaktoesighouers werk,is egter noemenswaardig, omdat die meeste van sulke poste voorheen deur Blankes gevul is. Die 23 werkgeleenthede vir Nie-Blankes in die professionele beroepsgroep, is hoofsaaklik poste vir laboratoriumassistente. Van die 1071 klerklike werkgeleenthede is 785 (73,3%) vir Blankes en 286 (26,7%) vir Nie-Blankes. Ook die feit dat daar reeds 830 Nie-Blankeposte wat werkgewers as ambagsmanne en vakleerlinge aandui bestaan, is noemenswaardig.

3.2 MANNEKRAGTEKORTE

Die totale getal werkgeleenthede word volgens beroepsgroep, gevulde en ongevulde poste in tabel 3.3 gegee.

TABEL 3.3

WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP, GEVULDE EN ONGEVULDE POSTE

(a) Blank

Beroepsgroep	Gevulde poste		Ongevulde poste		Werkgeleentehede	
	N	%	N	%	N	%
Professionele werkers	218	94,0	14	6,0	232	100
Besturende en uitvoerende werkers	325	99,1	3	0,9	328	100
Klerklike werkers	769	98,0	16	2,0	785	100
Verkoops- en verwante werkers	116	99,2	1	0,8	117	100
Vervoerwerkers	19	100,0			19	100
Werkers in dienshoedanigheid	32	97,0	1	3,0	33	100
Ambagsmanne en vakleerlinge	1017	90,7	104	9,3	1121	100
Voormanne en toesighouers	295	99,3	2	0,7	297	100
Operateurs en halfgeskoolde werkers	414	95,6	19	4,4	433	100
Arbeiders	25	71,4	10	28,6	35	100
TOTAAL	3230	95,0	170	5,0	3400	100

(b) Nie-Blanke

Beroepsgroep	Gevulde poste		Ongevulde poste		Werkgeleentehede	
Professionele werkers	23	100,0			23	100
Besturende en uitvoerende werkers	1	100,0			1	100
Klerklike werkers	274	95,8	12	4,2	286	100
Verkoops- en verwante werkers						
Vervoerwerkers	339	98,8	4	1,2	343	100
Werkers in dienshoedanigheid	142	100,0			142	100
Ambagsmanne en vakleerlinge	805	97,0	25	3,0	830	100
Voormanne en toesighouers	212	100,0			212	100
Operateurs en halfgeskoolde werkers	2325	93,0	175	7,0	2500	100
Arbeiders	8803	97,3	248	2,7	9051	100
TOTAAL	12924	96,5	464	3,5	13388	100

Die getal ongevulde poste weerspieël die mannekragtekorte wat ondervind word. Die mannekragtekort vir Blankes is hoër (5,0%) as vir die Nie-Blankes (3,5%). As persentasie van die werkgeleentheid in 'n beroepsgroep is die grootste tekort vir Blankes in die beroepsgroep arbeiders (28,6%) gevolg deur die groep ambagsmanne en vakleerlinge (9,3%). 'n Aansienlike persentasie (6,0%) tekorte word ook in die professionele beroepsgroep ondervind. Die grootste Blankemannekragtekort (104 of 9,3% van alle tekorte) kom egter in die beroepsgroep ambagsmanne en vakleerlinge voor. Tekorte in hierdie beroepsgroep word landswyd ondervind. In die Mannekragopname no. 8 van die Departement van Arbeid van 30 April 1969 blyk die tekorte vir Blankes in die beroepsgroep 8,2

persent te wees. Vir dié Nie-Blankes is die mannekragtekorte in die beroeps= groep arbeiders die grootste, naamlik 248 uit 464 of 53,5 persent van alle tekorte. Die grootste relatiewe tekorte kom egter in die beroepsgroep opera= teurs en halfgeskoolde werkers (7,0%) gevolg deur dié in die beroepsgroep klerklike werkers (4,2%) voor.

Terwyl ongeveer 60 persent van alle werkgeleenthede in die Tswanagrensge= biede in die Rosslynse gebied (kyk tabel 2.3) voorkom, kom slegs 289 van die 634 ongevulde poste (45,6%) daar voor. Hiervolgens blyk dat arbeid geredeli= ker in Rosslyn as in die res van die Tswanagrensgebiede bekombaar is.

Die Federated Chamber of Industries het in 'n landswye opname wat hulle gemaak het die totale Blanketekorte op 5,9 persent en die Nie-Blanketekorte op 4,3 persent geraam (2, bl. 9). Indien hierdie gegewens aanvaar word, is die mannekragtekorte in die Tswanagrensgebiede laer as die gemiddelde vir die Republiek.

3.3 GEVULDE POSTE VOLGENS BEROEPSGROEP, BEVOLKINGSGROEP EN GESLAG

In tabel 3.4 word die gevulde poste volgens beroepsgroep, bevolkingsgroep en geslag, aangedui.

TABEL 3.4

GEVULDE POSTE VOLGENS BEROEPSGROEP, BEVOLKINGSGROEP EN GESLAG

(a) Blank

Beroepsgroep	Manlik		Vroulik		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Professionele werkers	210	7,5	8	1,9	218	6,8
Besturende en uitvoerende werkers	316	11,3	9	2,1	325	10,1
Klerklike werkers	404	14,4	365	85,5	769	23,8
Verkoops- en verwante werkers	98	3,5	18	4,2	116	3,6
Vervoerwerkers	19	0,7			19	0,6
Werkers in dienshoedanigheid	27	1,0	5	1,2	32	1,0
Ambagsmanne en vakleerlinge	1005	35,9	12	2,8	1017	31,5
Voormanne en toesighouers	288	10,3	7	1,6	295	9,1
Operateurs en halfgeskoolde werkers	412	14,7	2	0,5	414	12,8
Arbeiders	24	0,9	1	0,2	25	0,8
TOTAAL	2803	100	427	100	3230	100
%	86,8		13,2		100	

(b) Nie-Blank

Beroepsgroep	Manlik		Vroulik		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Professionele werkers	22	0,2	1	0,1	23	0,2
Besturende en uitvoerende werkers	1	0,01			1	0,01
Klerklike werkers	256	2,3	18	1,2	274	2,1
Verkoops- en verwante werkers						
Vervoerwerkers	339	3,0			339	2,6
Werkers in dienshoedanigheid	142	1,3			142	1,1
Ambagsmanne en vakleerlinge	776	6,8	29	1,9	805	6,2
Voormanne en toesighouers	209	1,8	3	0,2	212	1,6
Operateurs en halfgeskoolde werkers	2031	17,9	294	19,0	2325	18,0
Arbeiders	7599	66,8	1204	77,7	8803	68,1
TOTAAL	11375	100	1549	100	12924	100
%	88,0		12,0		100	

In tabel 3.4 blyk dat daar nie veel verskil in die verhouding van manlik tot vroulike werkgeleenthede vir Blankes teenoor dié vir Nie-Blankes is nie.

Die 256 werkgeleenthede vir Nie-Blanke manlikes as klerklike werkers teenoor die 18 vroulike werkers beteken dat die werkgewers voorkeur aan manli=

kes bo vroulikes gee, terwyl daar vir Blankes in verhouding meer werkgeleenthede vir vroulikes (85,5%) as vir manlikes (14,4%) is. Feitlik al die werkgeleenthede vir Nie-Blanke vroulikes (96,7%) word in die beroepsgroepe operateurs en halfgeskoolde werkers en arbeiders aangetref, terwyl 365 (85,5%) werkgeleenthede vir Blanke vroulikes in die beroepsgroep klerklike werkers is.

Die 18 Blanke vroulike werkers in die beroepsgroep verkoops- en verwante werkers is hoofsaaklik verkoopswerkers in die bakkerybedryf. Die twaalf werkgeleenthede vir Blanke vroulikes in die beroepsgroep ambagsmanne en vakleerlinge is vir boekbinders, terwyl die 29 werkgeleenthede vir Nie-Blanke vroulikes vir ankerwikkeling is.

3.4 WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN NYWERHEIDSEKTOR

Werkgeleenthede word in tabel 3.5 volgens beroepsgroep en nywerheidsektor gegee.

Tabel 3.5 toon dat die beroepstruktuur in die verskillende nywerheidsektore baie van mekaar verskil. Die verskeidenheid in die beroepstrukture toon dat die vaardigheidsamestelling van die arbeidsmag, soos weerspieël deur die beroepssamestelling, van nywerheidsektor tot nywerheidsektor verskil. Sommige sektore is klaarblyklik, indien die persentasie arbeiders as norm geneem word, meer arbeidsintensief as ander. Hier kan veral die voedsel- en tabak-, hout-, chemikalieë-, minerale en basiese metaalnywerhede genoem word. In al dié nywerheidsgroepe is die persentasie arbeiders hoër as 70 persent.

4 WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE

Die term "kwalifikasievereiste" dui op die minimum kwalifikasie, soos deur die werkgewers vereis, waaroor 'n aspirant-werknemer moet beskik om in 'n pos aangestel te word. Kwalifikasie verwys ook hoofsaaklik na die peil van formele opleiding wat bereik moet word. Wat ambagsmanne betref word die opleiding as ambagsman dus nie in berekening gebring nie, alhoewel die opleiding in die spesifieke ambagsrigting natuurlik vereis word. Werkgewers is gevra om ook die ideale kwalifikasie waaroor 'n werknemer moet beskik, aan te dui. Die reaksie op hierdie vraag was egter so swak dat daar nie oor gerapporteer word nie.

4.1 WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEVOLKINGSGROEP

Die werkgeleenthede volgens kwalifikasievereiste en bevolkingsgroep word in tabel 4.1 gegee.

Volgens tabel 4.1 word geen kwalifikasievereiste by 0,5 persent van die werkgeleenthede vir Blankes en 75,7 persent van die werkgeleenthede vir Nie-Blankes gestel. Ongespesifiseerde kwalifikasie of ervaring word vir 6,2 persent van die werkgeleenthede vir Blankes en 7,6 persent vir Nie-Blankes gestel. In die meeste gevalle word slegs vorige ervaring vir hierdie poste vereis. Vir 3172 (93,3%) van die werkgeleenthede vir Blankes word wel 'n kwalifikasievereiste gestel, ten opsigte waarvan die meeste persone (1615 of 47,5%) in die st.8- tot st.9-kategorie val (skolasties en/of met beroepskwalifikasie). Hierteenoor is daar 2238 (16,7%) werkgeleenthede vir Nie-Blankes met 'n kwalifikasievereiste. Die 85 werkgeleenthede met 'n B-graadvereiste is almal vir Blankes. Dit blyk verder dat daar min werkgeleenthede vir Nie-Blankes met 'n kwalifikasievereiste hoër as st.9 is. Dit kan ook wees dat die aanbod van Nie-Blanke werkers met die kwalifikasievereiste nie hoog is nie.

TABEL 3.5

WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN NYWERHEIDSEKTOR

Beroepsgroep	Nywerheidsektor																			
	Voedsel en tabak		Tekstiel en leer		Hout		Papier		Chemikalieë		Minerale (nie-metaal)		Basiese metaal		Metaal		Ander		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Professionele werkers	28	1,0	24	1,3	3	0,5	6	2,1	2	1,2	46	1,6	1	0,7	145	1,9			255	1,5
Besturende en uitvoerende werkers	70	2,5	39	2,0	20	3,1	14	4,9	5	3,1	32	1,1	4	2,9	142	1,8	3	5,3	329	2,0
Klerklike werkers	157	5,5	71	3,7	12	1,8	31	10,9	9	5,5	175	5,9	3	2,2	612	7,9	1	1,8	1071	6,4
Verkoops- en verwante werkers	38	1,3	2	0,1	6	0,9	1	0,4			6	0,2			63	0,8	1	1,8	117	0,7
Vervoerwerkers	93	3,2	40	2,1	1	0,2	11	3,9	4	2,4	59	2,0			154	2,0			362	2,2
Werkers in dienshoedanigheid	10	0,4	33	1,7					2	1,2	10	0,3			120	1,6			175	1,0
Ambagsmanne en vakleerlinge	73	2,6	44	2,3	75	11,5	67	23,6	3	1,8	189	6,4	14	10,2	1485	19,2	1	1,8	1951	11,6
Voormanne en toesighouers	38	1,3	60	3,1	10	1,5	36	12,7	9	5,5	71	2,4			284	3,7	1	1,8	509	3,0
Operateurs en halfgeskoolde werkers	316	11,0	750	39,2	3	0,5	24	8,5			292	9,8			1519	19,6	29	50,9	2933	17,5
Arbeiders	2040	71,3	852	44,5	523	80,1	94	33,1	130	79,3	2089	70,4	115	83,9	3222	41,6	21	36,8	9086	54,1
TOTAAL	2863	100	1915	100	653	100	284	100	164	100	2969	100	137	100	7746	100	57	100	16788	100

TABEL 4.1

WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEVOLKINGSGROEP

Kwalifikasievereiste		Blank		Nie-Blank		Totaal	
		N	%	N	%	N	%
Geen vereiste	N	16	0,5	10131	75,7	10147	60,4
	%	0,2		99,8		100	
Lees en skryf tot st. 5	N	3	0,1	774	5,8	777	4,6
	%	0,4		99,6		100	
St.6 tot st.7 (skolasties)	N	432	12,7	943	7,0	1375	8,2
	%	31,4		68,6		100	
St. 6 tot st. 7 + beroeps= kwalifikasie	N	41	1,2	3	0,02	44	0,3
	%	93,2		6,8		100	
St.8 tot st.9 (skolasties)	N	709	20,9	417	3,1	1126	6,7
	%	63,0		37,0		100	
St.8 tot st.9 + beroeps= kwalifikasie	N	906	26,7	26	0,2	932	5,6
	%	97,2		2,8		100	
Matriek (skolasties)	N	684	20,1	64	0,5	748	4,5
	%	91,4		8,6		100	
Matriek + beroepskwalifikasie	N	312	9,2	11	0,1	323	1,9
	%	96,6		3,4		100	
B-graad	N	85	2,5			85	0,5
	%	100,0				100	
Ongespesifiseerd of ervaring	N	212	6,2	1019	7,6	1231	7,3
	%	17,2		82,8		100	
TOTAAL		3400	100	13388	100	16788	100

4.2 WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEROEPSGROEP

In tabel 4.2 word die werkgeleenthede volgens kwalifikasievereiste en beroepsgroep gegee. Werkgeleenthede in die kwalifikasiekategorie, geen ver= eiste en ongespesifiseerde of ervaring word in hierdie paragraaf onder "Ander" geklassifiseer. By Blankes word in die beroepsgroep klerklike werkers blykbaar voorkeur aan persone met st.10 gegee.

Vir slegs een werkgeleentheid word 'n B-graad in dié beroepsgroep vereis. Vir die beroepsgroep besturende en uitvoerende werkers kry werknemers in die kwalifikasiekategorie "Ander", waar eerder ervaring vereis word, voorkeur. In hierdie beroepsgroep word ook die meeste werkgeleenthede (46) waar 'n B-graad die vereiste is, aangetref. Van die professionele werkers, van wie die meeste tegnici is, word matriek en/of 'n tegniese kwalifikasie vereis, terwyl werknemers met 'n laer kwalifikasie hoofsaaklik tegniese assistente of tegnici met ervaring is.

Die meeste werkgeleenthede vir Nie-Blankes (946) waarin opleiding vereis word, kom in die st.6- tot st.7-kwalifikasiekategorie voor, hierin is 505 (53,4%) in die beroepsgroep operateurs en halfgeskoolde werkers. Van die 443 werkgeleenthede waar st. 8 en 9 vereis word, is ongeveer die helfte (206 of 46,5%) in die beroepsgroep klerklike werkers, terwyl daar in die beroeps= groep ambagsmanne en vakleerlinge 'n verdere 122 (27,5%) werkgeleenthede is. Dit dui daarop dat die opvoedkundige kwalifikasie van die werknemer wel van belang in hierdie twee beroepsgroepe is. In die meeste werkgeleenthede (10 092) word egter geen vereistes gestel nie, wat beteken dat die werkgewer bereid is om die ongeskoolde arbeiders in diens te neem en die Nie-Blanke die nodige opleiding te gee. Ten spyte van die onkoste hieraan verbonde, asook die feit dat die werknemer na opleiding sy diens mag verlaat, beskou die werk= gewer dit nog lonend om die opleiding te verskaf.

TABEL 4.2

WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEROEPSGROEP

(a) Blank

Beroepsgroep	Kwalifikasievereiste							Totaal	
	Geen	Tot st. 5	St.6 tot st.7	St.8 tot st.9	St. 10	B-grade	Ander	N	%
Professionele werkers			6	47	139	38	2	232	6,8
Besturende en uitvoerende werkers			1	12	121	46	148	328	9,7
Klerklike werkers			14	281	484	1	5	785	23,1
Verkoops- en verwante wer= kers			1	33	77		6	117	3,4
Vervoerwerkers		3	2	14				19	0,6
Werkers in dienshoedanig= heid			16	16	1			33	1,0
Ambagsmanne en vakleer= linge	2		103	864	141		11	1121	33,0
Voormanne en toesighouers			26	238	22		11	297	8,7
Operateurs en halfgeskool= de werkers	3		297	93	11		29	433	12,7
Arbeiders	10		7	17			1	35	1,0
TOTAAL	15	3	473	1615	996	85	213	3400	
%	0,4	0,1	13,9	47,5	29,3	2,5	6,3		100
(b) Nie-Blank									
Professionele werkers			8	11	1		3	23	0,2
Besturende en uitvoe= rende werkers				1				1	0,01
Klerklike werkers			14	206	52		14	286	2,1
Verkoops- en verwante werkers									
Vervoerwerkers		138	46	10			149	343	2,6
Werkers in dienshoedanig= heid	37	54	42	9				142	1,1
Ambagsmanne en vakleer= linge	302		113	122	9		284	830	6,2
Voormanne en toesighouers	100		46	27	1		38	212	1,6
Operateurs en halfge= skoolde werkers	1383	62	505	56	12		482	2500	18,7
Arbeiders	8270	520	172	1			88	9051	67,6
TOTAAL	10092	774	946	443	75		1058	13388	
%	75,4	5,8	7,1	3,3	0,6		7,9		100

Verder word daar vir 1058 werkgeleenthede ander (ervaring) kwalifikasies vereis. Van hierdie 1058 werkgeleenthede kom 766 (72,4%) in die beroepsgroepe ambagsmanne en vakleerlinge en operateurs en halfgeskoolde werkers voor. Dit toon in welke mate ervaring in die werksituasie tel. Alhoewel hierdie persone nie amptelik as ambagsmanne erken word nie, kom die werk wat hulle doen seker in 'n baie groot mate ooreen met dit wat deur 'n volwaardige ambagsman gedoen word.

Uit die tabel blyk dit dat die Nie-Blankes nog steeds die ongeskoolde mag verteenwoordig terwyl die werkgewer hom vir die opgeleide, gespesialiseerde en witboordjiewerkgeleenthede meer tot die Blanke rig.

5 GROEI IN WERKGELEENTHEDE

Die groei in werkgeleenthede is op twee maniere bepaal. Werkgewers is ge= vra om die getal persone in hul diens 'n jaar voor die datum van opname te ver=

strek. Werkgewers is ook gevra om aan te dui wat die verwagte groei in in= diensneming by hul organisasies tot en met 1973 sal wees. Al die werkgewers behalwe die paar wat 'n jaar gelede nog nie bestaan het nie, het inligting oor eersgenoemde aspek verstrek. Nie alle werkgewers het op die vraag oor die indiensneming vir 1973 'n vooruitskatting gewaag nie.

5.1 GROEI IN WERKGELEENTHEDE VIR DIE TYDPERK 1969 TOT 1970

Die groei in werkgeleenthede volgens nywerheidsektor en bevolkingsgroep vir die tydperk 1969 tot 1970 word in tabel 5.1 gegee.

TABEL 5.1

GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR EN BEVOLKINGSGROEP (1969-1970)

(a) Blank

Nywerheidsektor	Werkgeleenthede 1969	Werkgeleenthede 1970	Toe= name	Persentasie toename per jaar
Voedsel en tabak	395	405	10	2,5
Tekstiel en leer	153	173	20	13,1
Hout	53	103	50	94,3
Papier	49	90	41	83,7
Chemikalieë	17	22	5	29,4
Minerale (nie-metaal)	497	541	44	8,9
Basiese metaal	18	22	4	22,2
Metaal	1476	2037	561	38,0
Ander	6	7	1	16,7
TOTAAL	2664	3400	736	27,6

(b) Nie-Blank

Nywerheidsektor	Werkgeleenthede 1969	Werkgeleenthede 1970	Toe= name	Persentasie toename per jaar
Voedsel en tabak	2183	2458	275	12,6
Tekstiel en leer	1547	1742	195	12,6
Hout	473	550	77	16,3
Papier	53	194	141	266,0
Chemikalieë	110	142	32	29,1
Minerale (nie-metaal)	2289	2428	139	6,1
Basiese metaal	101	115	14	13,9
Metaal	4292	5709	1417	33,0
Ander	25	50	25	100,0
TOTAAL	11073	13388	2315	20,9

Die groei in werkgeleenthede vir Blankes gedurende die tydperk was 6,7 persent hoër as dié vir Nie-Blankes. Slegs in die nywerheidsektore voedsel en tabak, papier en ander was die groei in werkgeleenthede vir Nie-Blankes hoër as die vir Blankes. Die geweldige hoë groei (266,0%) in werkgeleenthede vir Nie-Blankes in die papiernywerheid is as gevolg van 'n nuwe fabriek wat gedu= rende die tydperk geopen het.

Die totale toename van 3051 werkgeleenthede vir Blank en Nie-Blank kom neer op 'n groeikoers van 22,2 persent.

In Rosslyn was die groei vir dieselfde tydperk 35,5 persent vir Blankes en 24,4 persent vir Nie-Blankes. Vir die twee bevolkingsgroepe saam was die groei 25,0 persent (3, bl. 19). Die groei in werkgeleenthede in Rosslyn was gevolglik vinniger as die in die res van die gebiede.

5.2 VERWAGTE GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR VIR DIE TYDPERK 1971-1973

Slegs gegewens van dié werkgewers wat wel 'n vooruitskatting wou waag, is vir die bespreking van die groei in werkgeleenthede vir die tydperk 1971-1973 in aanmerking geneem.

Die verwagte groei in werkgeleenthede volgens nywerheidsektor vir die tydperk 1971 tot 1973 word in tabel 5.2 gegee.

TABEL 5.2

VERWAGTE GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS NYWERHEIDSEKTOR (1971-1973)

Nywerheidsektor	Werkgeleenthede 1971	Werkgeleenthede 1973	Toe=name	Persentasie-toename per jaar
Voedsel en tabak	1993	2173	180	3,0
Tekstiel en leer	1206	1963	757	20,9
Hout	550	788	238	14,4
Papier	213	272	59	9,2
Chemikalieë	164	312	148	30,1
Minerale (nie-metaal)	1255	1793	538	14,3
Basiese metaal	64	104	40	20,8
Metaal	2630	4959	2329	29,5
Ander	21	126	105	166,7
TOTAAL	8096	12490	4394	18,1

Die groeikoers in werkgeleenthede waar werkgewers 'n vooruitskatting ge=waag het, word op 18,1 persent per jaar gestel,wat 4,1 persent laer is as die groeikoers vir 1969/70. Vir die volgende drie jaar (1971 tot 1973) word 'n verwagte toename van 4394 werkgeleenthede verwag, waarvan 2329 in die metaal=nywerheid is. Die hoogste verwagte groeikoers (166,7 persent) word in die ander industrieë verwag, gevolg deur die (30,1%) in die chemikalieënywerheid. Die getalle by die sektor ander is egter baie klein. Numeries is die toe=name in werkgeleenthede in die metaalnywerheid die grootste.

Indien die verwagte groei van 18,1 persent op die totale getal werkge=leenthede (16 788) soos dit was tydens die opname, bereken word, kan die be=staande ondernemings se werkgeleenthede tot ongeveer 26 000 in 1973 toeneem. Dit beteken ongeveer 3000 werkgeleenthede per jaar, waarvan ongeveer 2500 vir Nie-Blankes is.

Die verwagte groei in werkgeleenthede is slegs die van bestaande onder=nemings wat vooruitskattings gewaag het. Nywerhede wat in aanbou is asook moontlike toekomstige nywerhede, is nie in aanmerking geneem nie. In die jaarverslag van die Permanente Komitee vir Nywerheidsvestiging word genoem dat 'n aansienlike getal aansoeke tans nog in een of ander stadium van afhandeling is.

Verdere toenames in werkgeleenthede in die nywerheidsgebied van Brits word verwag omdat 'n nywerheidsgebied van ongeveer 290 hektaar nou volledig be=plan is en nagenoeg 130 hektaar nywerheidspersele reeds aan 40 ondernemings toegeken is. Die oorblywende grond sou vroeg in 1971 toegeken word.

Rustenburg se nuwe grensnywerheidsgebied van sowat 280 hektaar is nog in 'n beplanningstadium. Volgens munisipale amptenare is heelwat navrae deur ny=weraars vir moontlike nywerheidsvestiging in die gebied reeds ontvang. Daar was egter aanduidings dat daar nog gedurende 1971 met die ontwikkeling van die gebied begin sou word,sodat ook hier nuwe werkgeleenthede geskep sal word. Knelpunte in die ontwikkeling van die infrastruktuur van grensgebiede in die Republiek veroorsaak dat plaaslike owerhede soos Zeerust, Mafeking en Delarey=ville nie die onmiddellike aandag van die Departement van Beplanning, wat on=ontbeerlik is, kon kry nie.

Daar is reeds heelwat nywerhede in die grensnywerheidsgebied op Vryburg gevestig en daar is ook goeie vooruitsigte vir verdere uitbreidings.

In die lig van bogenoemde faktore sal daar in die volgende drie jaar waarskynlik nog heelwat werkgeleenthede in die sekondêre nywerheid asook die bestaande en nuwe primêre en tersiêre nywerhede wat nie in hierdie verslag vermeld is nie, geskep word.

5.3 VERWAGTE GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN BEVOLKINGSGROEP

Die verwagte groei in werkgeleenthede volgens beroepsgroep en bevolkings=groep word in tabel 5.3 gegee.

TABEL 5.3

VERWAGTE GROEI IN WERKGELEENTHEDE VOLGENS BEROEPSGROEP EN BEVOLKINGSGROEP (1971-1973)

(a) Blank

Beroepsgroep	Werkgeleenthede 1971	Werkgeleenthede 1973	Toe=name	Toe=name per jaar	Persentasie=toename per jaar
Professionele werkers	103	145	42	14	13,6
Besturende en uitvoerende werkers	243	277	34	11	4,7
Klerklike werkers	292	383	91	30	10,4
Verkoops- en verwante werkers	66	83	17	6	8,6
Vervoerwerkers	14	23	9	3	21,4
Werkers in dienshoedanigheid	5	5			
Ambagsmanne en vakleerlinge	519	765	246	82	15,8
Voormanne en toesighouers	111	172	61	20	18,3
Operateurs en halfgeskoolde werkers	178	259	81	27	15,2
Arbeiders	27	49	22	7	27,2
TOTAAL	1558	2161	603	200	12,9
(b) Nie-Blank					
Professionele werkers	20	74	54	18	90,0
Besturende en uitvoerende werkers	1	1			
Klerklike werkers	110	143	33	11	10,0
Verkoops- en verwante werkers					
Vervoerwerkers	169	197	28	9	5,5
Werkers in dienshoedanigheid	33	38	5	12	5,1
Ambagsmanne en vakleerlinge	63	99	36		19,1
Voormanne en toesighouers	76	90	14	5	6,1
Operateurs en halfgeskoolde werkers	618	1228	610	203	32,9
Arbeiders	5448	8459	3011	1004	18,4
TOTAAL	6538	10329	3791	1262	19,3

Die vinnigste groei in werkgeleenthede vir Blankes word in die beroeps=groepe arbeiders (22 of 27,2% per jaar), vervoerwerkers (9 of 21,4% per jaar) en voormanne en toesighouers (61 of 18,3% per jaar) verwag, terwyl die vinnigste groei vir Nie-Blankes in die beroepsgroep professionele (54 of 90,0%) en operateurs en halfgeskoolde werkers (610 of 32,9%) verwag word.

Met hierdie vooruitskattings, wat deur die werkgewers gewaag is, word die groei in werkgeleenthede vir Nie-Blankes 6,4 persent hoër as die vir Blankes geskat, wat in teenstelling is met 'n 6,7 persent hoër groei in werkgeleent=hede vir Blankes vir die tydperk 1969/70. Dit beteken dat die werkgewers be=oog om vir die tydperk 1971/73 na verhouding meer Nie-Blankes as Blankes in diens te neem.

5.4 VERWAGTE VERMEERDERING VAN WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEVOLKINGSGROEP

Die verwagte vermeerdering van werkgeleenthede volgens kwalifikasiever= eiste en bevolkingsgroep word in tabel 5.4 gegee.

TABEL 5.4

VERWAGTE VERMEERDERING VAN WERKGELEENTHEDE VOLGENS KWALIFIKASIEVEREISTE EN BEVOLKINGSGROEP

(a) Blank

Beroepsgroep	Kwalifikasievereiste								
	Geen	Tot st.5	St.6 tot st.7	St.8 tot st.9	St. 10	B-graad	Ander	Totaal N	%
Professionele werkers			8	3	23	8		42	7,0
Besturende en uitvoerende werkers				2	28	3	1	34	5,6
Klerklike werkers				37	54			91	15,1
Verkoops- en verwante werkers				2	14		1	17	2,8
Vervoerwerkers		1	1	7				9	1,5
Werkers in dienshoeda= nigheid									
Ambagsmanne en vakleer= linge			45	161	40			246	40,8
Voormanne en toesighouers			17	32	12			61	10,1
Operateurs en halfgeskool= de werkers			54	11	8		8	81	13,4
Arbeiders	15			7				22	3,7
TOTAAL	15	1	125	262	179	11	10	603	100
%	2,5	0,2	20,7	43,5	29,7	1,8	1,7	100	
(b) Nie-Blank									
Professionele werkers			50	4				54	1,4
Besturende en uitvoerende werkers									
Klerklike werkers			3	12	5		13	33	0,9
Verkoops- en verwante werkers									
Vervoerwerkers		14	4	6			4	28	0,7
Werkers in dienshoeda= nigheid			2	3				5	0,1
Ambagsmanne en vak= leerlinge	5		4	6			21	36	1,0
Voormanne en toesighouers	1		6	1			6	14	0,4
Operateurs en halfgeskool= de werkers	206	26	94	16			268	610	16,1
Arbeiders	2367	581	60				3	3011	79,4
TOTAAL	2579	621	223	48	5		315	3791	100
%	68,0	16,4	5,9	1,3	0,1		8,3	100	

Van die verwagte vermeerdering van 603 werkgeleenthede vir Blankes word vir die meeste (262 of 43,5%) 'n kwalifikasievereiste van st.8 tot st.9 gestel. Hiervan is 161 vir die beroepsgroep ambagsmanne en vakleerlinge.

Vir Nie-Blankes word vir die meeste van die nuwe werkgeleenthede (2579 of 68,0%) geen kwalifikasievereiste gestel nie. Vir daardie werkgeleenthede waar wel spesifieke kwalifikasievereistes gestel word (897 in totaal), word in die meeste gevalle (621 of 69,2%) slegs skoolopleiding tot en met st.5 as vereiste gestel. Hierdie 621 werkgeleenthede maak 16,4 persent van die verwagte ver=

meerdering vir werkgeleenthede vir Nie-Blankes uit. In tabel 4.2 word aangetoon dat 'n vereiste van skoolopleiding tot st.5 vir 5,8 persent van die bestaande werkgeleenthede gestel word. Dit wil dus voorkom asof 'n mate van skoolopleiding belangriker word tot st.5 ook veral in die beroepsgroep arbeiders want van die 621 werkgeleenthede in die groep is 581 vir arbeiders.

Opleiding verder as st.6 word vir 7,3 persent (276) van die totale verwagte vermeerdering vereis en die klem val op st.6 en 7. Tabel 4.2 toon dat dié kwalifikasievereiste in 11,0 persent van bestaande werkgeleenthede gestel word.

Vir die verwagte nuwe werkgeleenthede word, behalwe vir die gemelde toestand ten opsigte van arbeiders, dus nie hoër kwalifikasievereistes gestel as wat vir die bestaande werkgeleenthede geld nie.

6 SAMEVATTING

Hierdie verslag rapporteer die bevindinge van 'n werkgeleentheidsopname in die sekondêre nywerhede wat gedurende 1970 in die gebiede naby die Tswanatuislande onderneem is. Die belangrikste bevindinge word hieronder gegee.

(a) Daar is met die opname van werkgeleenthede bevind dat daar 16 788 werkgeleenthede in die nywerhede is. Hiervan is 7746 (46,1%) in die metaalnywerheid, waarby die motornywerheid ingesluit is.

(b) Daar was 3400 (20,3%) werkgeleenthede vir Blankes, en 13 388 (79,7%) vir Nie-Blankes. Van die 16 788 werkgeleenthede was 634 (3,8%) ongevulde poste (mannekragtekorte) waarvan 170 vir Blankes en 464 vir Nie-Blankes bedoel is.

(c) Van die 16 154 gevulde poste is 14 178 (87,8%) vir manlikes en 1976 (12,2%) vir vroulikes. Van die poste vir manlikes was 2803 (19,8%) vir Blankes en 11 375 (80,2%) vir Nie-Blankes. Van die poste vir vroulikes was 427 (21,6%) vir Blankes en 1549 (78,4%) vir Nie-Blankes.

(d) In slegs 5410 (32,2%) werkgeleenthede word kwalifikasie (skolastiese of beroepskwalifikasie), wat van lees en skryf tot en met B-grade strek, vereis. Die oorblywende werkgeleenthede (11 378) bestaan uit 10 147 (60,4%) werkgeleenthede waarvoor geen kwalifikasievereiste gestel word nie en 1231 (7,3%) ongespesifiseerde of waarvoor slegs ervaring nodig is. Dit beteken dat die werkgewers nog op groot skaal van ongeskoolde arbeiders gebruik maak.

(e) Die groei in werkgeleenthede vir die jaar 1969/70 het op 22,2 persent te staan gekom. Gedurende hierdie tyd was die groei in werkgeleenthede vir Blankes 27,6 persent en vir Nie-Blankes 20,9 persent.

(f) Ongeveer drie kwart van die werkgewers was bereid om 'n skatting van hul indiensneming gedurende die volgende 3 jaar te maak. Die verwagte groei in werkgeleenthede vir 1971-73 word deur hierdie werkgewers op 18,1 persent per jaar gestel. Die verwagte groei in werkgeleenthede vir Blankes is 12,9 persent en vir Nie-Blankes 19,3 persent. As die wat geantwoord het, as verteenwoordigend van die bestaande nywerhede beskou kan word, kan 'n toename van ongeveer 500 poste vir Blankes en ongeveer 2500 poste vir Nie-Blankes per jaar tot 1973 in die Tswanagrensgebiede verwag word.

Werkgewers verwag dus dat die groei in werkgeleenthede in 1971-1973 by die bestaande sekondêre nywerhede laer sal wees as gedurende 1969-1970, en dat relatief meer Nie-Blankes as Blankes gedurende die tydperk (1971-1973) in diens geneem sal word. Die nuwe sekondêre ondernemings asook bestaande en nuwe primêre en tersiêre nywerhede is nie in aanmerking geneem nie. Volgens die 1970 jaarverslag van die Permanente Komitee (4, bl. 445) sal heelwat nywerheidspersele gedurende 1971 in die nywerheidsgebied te Brits aan nyweraars toegeken word. Daar is reeds (volgens die Permanente Komitee) meer aansoeke as wat daar grond beskikbaar is vir die gebied. Hierdie uitbreidings asook die aanvang van nywerheidsvestiging in die Rustenburgse nywerheidsgebied gedurende 1971 sal na verwagting die aantal werkgeleenthede in die Tswanagrensgebiede aansienlik laat toeneem.

LITERATUURLYS

1 POTGIETER, F.J. *Die grensnywerheidskema in Suid-Afrika.* Referaat gelewer by konferensie van die Instituut vir die bevordering van Calvinisme, Potchefstroom, 1970.

2 SOUTH AFRICA short of 153 000 Workers. *Financial Gazette,* 11 December 1970.

3 TERBLANCHE, S.S. en HARTMAN, P. *Werkgeleenthede in die Rosslynse Grensnywerheidsgebied in 1970.* Pretoria, Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing, 1971.

4 SUID-AFRIKA (Republiek). Departement van Beplanning. Jaarverslag (1970) van die Permanente Komitee vir Nywerheidsvestiging. *Tydskrif Handel en Nywerheid.* Vol. XXIX No. 9, Mei 1971.

5 SUID-AFRIKA (Republiek). *Witskrif van die Interdepartementele komitee insake die desentralisasie van nywerhede uitgereik deur die Departement van Nywerheidswese.* Pretoria, Staatsdrukker, 1971.

BYLAE : VRAELYS

RAAD VIR GEESTESWETENSKAPLIKE NAVORSING

Telegramme : "RAGEN"
Telefoon : 28831 Bylyn: 82
Instituut: Mannekragnavorsing
Navrae: P. Hartman

PRIVAATSAK X 41,
PRETORIA.

Verw. N/2/2/3

MANNEKRAGOPNAME : GRENSGEBIEDNYWERHEDE

Geagte Werkgewer,

Sal u so vriendelik wees om hierdie vraelys ten opsigte van u organisasie in te vul.

Voordele vir u: 1. Dit gee u die geleentheid om u behoeftes aan werknemers te stel.
2. Dit gee die owerhede geleentheid om u behoeftes aan werknemers te leer ken.

Stuur asseblief die voltooide vraelys in die ingeslote koevert terug.

Dankie vir u samewerking.

P R E S I D E N T

__________ Vraelysnommer (1-4)

1. Naam en adres van onderneming
....
....
....

2. Datum ....(5-6)

3. Gebied............................(7-8)

4. Soort besigheid
....
.................................(9-11)

5. Datum van oprigting............(12-13)

6. Hulp van staatsweë ontvang ....
....
.................................(14)

7. Die totale getal werknemers wat 1 jaar gelede by u gewerk het insluitende uself

Blank	Bantoe	Ander
(15-18)	(19-22)	(23-26)

8. Kommentaar ....
....
....
....
....
....

VOLTOOI ASSEBLIEF ITEMS 9-18 OP KEERSY

BESTAANDE BEROEPE

9	10						11		12		13	14
Naam van elke beroep in u onderneming, bv. eienaar, klerk, mes=selaar, arbeider	Getal persone in diens by u onder=neming vir elke beroep in kolom 9						Getal persone wat u tans addisioneel tot dié in kolom 10 in diens kan neem		Getal bykomende poste oor 3 jaar vir elke beroep in kolom 9		Minimum opvoedkun=dige kwalifikasie=vereistes vir elke beroep	Ideale opvoedkundige kwalifikasievereis=tes vir elke beroep
	Blank		Bantoe		Ander							
	Manlik	Vroulik	Manlik	Vroulik	Manlik	Vroulik	B	NB	B	NB		
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....	....
(27–29)	(30–32)	(33–35)	(36–38)	(39–41)	(42–44)	(45–47)	(48–50)		(51–53)		(54–56)	(57–59)(60–62)

TOEKOMSTIGE BEROEPE

15	16		17	18
Nuwe beroepe wat in die volgende 3 jaar gaan ontstaan	Die getal poste wat vir elk van die nuwe beroepe in die volgende 3 jaar gaan ontstaan		Die minimum opvoedkundige kwalifikasievereistes vir elke nuwe beroep	Die ideale opvoedkundige kwalifikasievereistes vir elke nuwe beroep
	B	NB		
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
(27–29)	(51–53)		(54–56)	(57–59)(60–62)

VIR KANTOORGEBRUIK

68	69	70
71	72	73
74	75	76

Projeknommer

MM 21 (77–80)

ANDER RGN-PUBLIKASIES

GESKIEDENIS

G-1/Kruger, D.W./'n Stamregister van die Eloffs van Suid-Afrika/1971/(In druk)

INLIGTING

Humanitas, Tydskrif vir Navorsing in die Geesteswetenskappe/Verskyn minstens twee keer per jaar/R1,50

Nuusbrief/Maandelikse publikasie met die jongste inligting oor navorsing deur die RGN/Gratis

Jaarverslag/Verskyn jaarliks/R0,55

IN-1/Fourie, E.C./Register van huidige navorsing in die geesteswetenskappe in Suid-Afrika/1968/1969/R2,75

IN-2/Geggus, C./Toekennings beskikbaar vir voorgraadse studie aan Suid-Afrikaanse universiteite I (UOVS, UPE, PU vir CHO, UP, RAU, US, UNISA en ALGEMEEN)/1969/R1,10

IN-4/Waardebepalings van Suid-Afrikaanse en buitelandse opvoedkundige kwalifikasies/ 1970/R0,55

IN-7/Sauer, G. en Geggus, C./Gids van navorsingsorganisasies in die geesteswetenskappe in Suid-Afrika/1970/R1,15

IN-8/Stimie, C.M./Algemene Inligting/1971/Gratis

IN-10/Fourie, E.C./Register van navorsing in die geesteswetenskappe in Suid-Afrika 1969/1970/R3,25

IN-12/Geggus, C. en Stimie, C.M./Opleiding na standerd tien uitgesonderd universiteits-opleiding/1971/R0,90

IN-13/Stimie, C.M./Education in South Africa/1970/R0,50/(slegs Engels)

IN-14/Geggus, C./Toekennings beskikbaar vir nagraadse studie in die RSA en in die buiteland/1971/R2,15

KOMMUNIKASIE

KOMM-1/Erasmus, P.F./Die radio as massakommunikasiemedium met spesiale verwysing na die situasie in Suid-Afrika/1970/R1,35

KOMM-2/Erasmus, P.F./Beeldradio as massakommunikasiemedium met spesiale verwysing na die moontlike instelling van sodanige diens in Suid-Afrika/1971/R0,40

KOMM-3/Erasmus, P.F./'n Ondersoek na die moontlike aanwending van massakommunikasiemedia in die bevordering van padveiligheid/1971/R0,65

MANNEKRAG

MM-1/Terblanche, S.S./Die vraag na en aanbod van stads- en streeksbeplanners/1969/R0,35

MM-2/Terblanche, S.S./Die vraag na en aanbod van medici/1969/R0,30

MM-3/Terblanche, S.S./Die beroepsomstandighede van 'n groep pasgegradueerdes/1969/R0,50

MM-4/Redelinghuys, H.J./'n Verkenningstudie oor die Bantoe-ondernemer in die Tswanatuisland/1970/R0,90

MM-12/Ebersohn, D./Die nasionale register van natuur- en geesteswetenskaplikes soos op 30 September 1967/Gratis

MM-13/Terblanche, S.S. en Van der Westhuizen, A.I./Die vraag na en aanbod van Kleurlingmannekrag, 1973/1970/R0,35

MM-14/Wolmarans, C.P./Die plek en funksie van navorsing op die gebied van Publieke Administrasie in die Instituut vir Mannekragnavorsing/1970/Gratis

MM-15/Meij, L.R./Die bestudering van die menslike faktore wat 'n rol speel in die ekonomiese ontwikkeling van die Bantoetuislande/1970/R1,85

MM-16/Terblanche, S.S./Die verband tussen inkomsteverskille, beroep en onderwyspeil van ekonomies bedrywige Blankes in 1960/R1,00 Uit druk

MM-17/Terblanche, S.S./Die vraag na en aanbod van ingenieurs, 1973 en 1980/1971/R1,50

MM-18/Boshoff, F./Die rol van lone in die volkshuishouding/1971/R3,35

MM-22/Wessels, D.M./Deeltydse werk vir getroude vroue/1971/R1,50

MM-25/Terblanche, S.S. en Van der Westhuizen, A.I./Die vraag na en aanbod van Blanke mannekrag, 1973/1971/R1,35

MM-27/Boshoff, F./Die loonstruktuur van hooggekwalifiseerde Blanke werknemers soos op 1 Maart 1971/1971/R1,00

MT-1/Verhoef, W. en Roos, W.L./Die doel en eksperimentele opset van Projek Talentopname/1970/R0,65

MT-2/Roos, W.L./Die 1965-Talentopnametoetsprogram/1970/R0,70

MT-3/Roos, W.L./Die intellektueel-superieure leerling: 'n Agtergrondbeskrywing op standerd ses-vlak/1970/R0,50

MT-4/Strydom, A.E./Sportdeelname, skoolprestasie en aanpassing van standerd ses-seuns/1970/R0,55

MT-5/Smith, F.B./Die enigste kind in die gesin: 'n Vergelykende studie/1970/R0,50

MT-6/Strijdom, H.G./Sosiale status en die verband daarvan met vryetydsaktiwiteite, houdings en aspirasies van Afrikaanssprekende standerd ses-leerlinge/1971/(In druk)

MT-7/Smith, F.B./Die epileptiese leerling in standerd ses wat nie spesiale onderrig ontvang nie/1971/R0,60

MT-8/Smith, F.B./Die ondergemiddelde leerling: 'n Agtergrondbeskrywing op standerd ses-vlak/1971/R0,55

NAVORSINGSONTWIKKELING

Navorsingsbulletin/Verskyn tien keer per jaar/Gratis

NORD-1/Fourie, E.C./Aanvulling tot die 1969-register van navorsing in die geesteswetenskappe in Suid-Afrika/1971/R1,90

OPVOEDKUNDE

O-8/Hattingh, D.L./Die onderrig van Aardrykskunde aan Suid-Afrikaanse sekondêre skole: 'n Verkorte weergawe van 'n opname in die jaar 1966/1971/R0,65

O-11/Liebenberg, C.R./Die onderrig van Geskiedenis aan Suid-Afrikaanse sekondêre skole: 'n Verkorte weergawe van 'n opname in die jaar 1966/1971/(In druk)

PSIGOMETRIKA

Katalogus (Toetse vir Blankes)/Gratis

Katalogus (Toetse vir Nie-Blanke volksgroepe)/Gratis

P-4/Madge, E.M./Angs by psigopatiese en nie-psigopatiese gevangenes/1971/R0,60

P-1/Madge, E.M./Die nuwe Suid-Afrikaanse individuele skaal as kliniese hulpmiddel/1971/R0,85

SOSIOLOGIE

S-1/Van der Merwe, C.F./Die Afrikaanse landelike en stedelike gesin: 'n Vergelykende ondersoek/1969/R0,90

S-2/Kellerman, A.P.R., Botha, A.J.J. en De Vos, H. van N./Die arbeidspatroon van Kleurlinge in Oos- en Noord-Kaapland: Statistiese gegewens/1969/R1,40

S-3/Kellerman, A.P.R./Ondersoek na die leefbaarheid van sekere plattelandse kerns in die opvanggebied van die Hendrik Verwoerddam/1969/R1,30

S-4/Grové, D./Werkskuheid onder die Kleurlinge/1969/R0,90

S-5/Kellerman, A.P.R. en Van der Westhuizen, N.J./Die arbeidspatroon van Kleurlinge in Transvaal: Statistiese gegewens/1970/R2,80

S-6/Van der Walt, Tj./Kleurlingvroue met Bantoemans/1970/R2,40

S-7/Strijdom, H.G. en Van Tonder, J./'n Handleiding by die bepaling van die onderhoudskoste van 'n gesin/1970/R0,55

S-8/Kellerman, A.P.R./Kontak van Kleurlinge met Bantoes in die Kaapse Skiereiland met besondere verwysing na die werksituasie/1971/R1,20

S-9/Mostert, W.P./Ondersoek na die gesinsbouproses by Afrikaanssprekende egpare. Fase I: Fertiliteitsbegeertes en gesinsbeplanning by die pasgetroudes/1970/R1,20

S-10/Strijdom, H.G./Blanke manlike dowes in Transvaal/1971/R1,45

S-11/Trytsman, D.F. and Bester, C.W./Health education: A bibliography/1970/R2,40 (slegs Engels)

S-14/Mostert, W.P./Die gesinsbouproses by Kleurlinge in die Metropolitaanse gebied van Kaapstad/1971/R1,75

STATISTIEK

WS-2/Basson, J.D./'n Ontleding van die onderwysfinansies in Suid-Afrika/1971/(In druk)

TAAL, LETTERE EN KUNS

Nienaber, P.J./Suid-Afrikaanse Dokumentasiesentrum vir Taal en Lettere/1970/Gratis

Nienaber, P.J./Nasionale Dokumentasiesentrum vir Musiek/1971/Gratis

BIBLIOTEEK | HSRC LIBRARY

ISBN 0 86965 046 7